

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

OR-03.0003.457.2015

Kraków, 20 MAJ, 2015

**Pani
Teodozja Maliszewska
Radna Miasta Krakowa**

W odpowiedzi na Pani interpelację w sprawie niewykorzystania limitów dotyczących przyznawania posiłków uczniom na podstawie decyzji dyrektora szkoły lub przedszkola, zgłoszoną na sesji Rady Miasta Krakowa w dniu 29 kwietnia 2015 r., uprzejmie informuję.

Pomoc w formie posiłków dla dzieci i młodzieży przyznawanych na podstawie decyzji dyrektora szkoły do 2013 r. realizowana była na podstawie art. 6a ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. *o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”* (Dz. U. Nr 267, poz. 2259 z późn. zm.). Od 1 stycznia 2014 r. przepisy w tym zakresie określa uchwała nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 15 stycznia 2014 r. *w sprawie przyjęcia programu osłonowego dotyczącego udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania.*

Zgodnie z § 8 przedmiotowej uchwały, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko wyraża chęć zjedzenia posiłku, dyrektor szkoły lub przedszkola może udzielić pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie o takiej sytuacji. Podstawą udzielenia pomocy jest więc informacja dyrektora szkoły i nie jest wymagane ustalanie sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego, ani wydawanie decyzji administracyjnej przez MOPS. Pomoc ta może być udzielana nie dłużej niż trzy miesiące w ciągu roku kalendarzowego. Jednocześnie ww. uchwała zobowiązuje dyrektorów szkół oraz pracowników socjalnych MOPS do podejmowania działań zmierzających do rozpoznania sytuacji rodzin i dzieci lub uczniów korzystających z omawianej formy pomocy i udzielenie im adekwatnego wsparcia w ramach posiadanych uprawnień i możliwości. Liczba dzieci i uczniów objętych pomocą w postaci posiłków przyznawanych z „puli” dyrektora szkoły nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w poprzednim miesiącu kalendarzowym na podstawie decyzji administracyjnych.

Pomoc przyznawana na podstawie decyzji dyrektora szkoły lub przedszkola daje możliwość podjęcia szybkich, niesformalizowanych działań w przypadku stwierdzenia przez pracowników szkoły lub przedszkola problemów z zapewnieniem posiłku dzieciom. Z założenia ma więc charakter interwencyjny i fragmentaryczny, tzn. jest skierowana tylko do dziecka, a nie do całej rodziny. Jednakże przyjęcie zasady, że zapewnienie głodnemu dziecku obiadu w szkole jest wystarczające dla rozwiązania rzeczywistego problemu występującego w rodzinie i stojącego za głodnym dzieckiem jest być może rozwiązaniem najprostszym, ale też krótkowzrocznym. Zapisany w § 8 ust. 6 ww. uchwały obowiązek współpracy

pracowników socjalnych z pedagogami i nauczycielami uzasadniony jest głębszą troską o dobro dziecka. Ma na celu udzielenie takiej pomocy rodzinie, aby dziecko miało zaspokojone podstawowe potrzeby, ale też podjęcie próby udzielenia pomocy, która pozwoli na rozwiązanie przyczyny, dla której dziecko jest głodne. Takie sytuacje mogą być spowodowane brakiem środków finansowych i wówczas rozwiązaniem problemu jest przyznanie posiłków na ogólnych zasadach. Można jednak również przypuszczać, że za zgłaszaną przez dziecko albo obserwowaną przez nauczycieli potrzebą zjedzenia obiadu stoi skomplikowana sytuacja rodziny, która dotychczas nie korzystała z pomocy społecznej (na przykład pozostawanie pod opieką nieporadnej lub niedołężnej babci, dla której w praktyce to dziecko jest pomocą i wsparciem a nie odwrotnie). Na pewno nie można wykluczyć sytuacji, w której za głodem dziecka stoi poważny problem, na którego zbagatelizowanie nikt nie powinien sobie dać przyzwolenia. Nie można dowiedzieć się tego bez spotkania pracownika socjalnego z rodziną. Nadmieniam, że działania prowadzone w tym zakresie przez pracowników socjalnych nie stanowią weryfikacji decyzji dyrektora szkoły czy przedszkola (czyli dziecko korzysta z posiłku) i nie są prowadzone w formie rodzinnych wywiadów środowiskowych. Wywiady przeprowadzane są wyłącznie, gdy rodzina zaakceptuje tryb ubiegania się o pomoc przyznawaną przez MOPS na zasadach ogólnych. Należy podkreślić, iż stanowisko i wskazówkę dotyczącą konieczności podejmowania działań zmierzających do rozpoznania sytuacji rodziny w przypadku dzieci korzystających z posiłków przyznawanych decyzją dyrektora placówki edukacyjnej Ośrodek otrzymał od Najwyższej Izby Kontroli, która w zaleceniach pokontrolnych z 20 stycznia 2010 r. wskazała, że należy. „w przypadku gdy dziecko objęte jest dożywianiem w tym trybie przez dłuższy czas, podjąć działania, aby ustalić sytuację majątkową i rodzinną, pomimo iż obowiązek taki nie wynika wprost z obowiązujących przepisów”. Rezygnacja z próby ustalenia, czy rodzina nie wymaga wsparcia, oznaczałaby podział krakowskich rodzin na te, o których sytuacji niczego nie wiadomo, a rodzice w żaden sposób nie są angażowani w odpowiedzialność za zaspokojenie podstawowej potrzeby dziecka (decyzja dyrektora) oraz takie, których sytuacja jest znana (dzięki temu można mieć podstawowe poczucie bezpiecznej sytuacji rodzinnej dziecka) i zobowiązane są do współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji (decyzja MOPS).

Jednocześnie informuję, że MOPS od lat współpracuje z pedagogami szkolnymi w zakresie udzielania pomocy dzieciom, które w opinii pedagogów mogłyby potrzebować pomocy. Pomoc przyznawana jest wówczas na tzw. ogólnych zasadach - pracownik socjalny omawia sytuację rodziny z rodzicem dziecka, wspólnie ustalają plan pomocy i na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego, decyzją zostaje przyznana pomoc. W ten sposób prowadzona jest realna pomoc, która również pozwala na poznanie sytuacji rodzinnej dziecka. Zgodnie z przyjętymi w ww. uchwale zasadami, w przypadku rodziny, w której dochód na osobę w rodzinie wynosi nie więcej niż 200% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.), tj. 912 zł, dzieci i młodzież mogą korzystać z nieodpłatnych posiłków. Natomiast uczniowie z rodzin, których dochód na osobę w rodzinie jest wyższy niż 912 zł, lecz nie przekracza 250% kryterium dochodowego, tj. 1 140 zł, mogą zostać objęci pomocą w formie posiłku pod warunkiem zwrotu 50% kosztów świadczenia.

Pozostała pomoc w ramach programu osłonowego przysługuje osobom i rodzinom w formie posiłków oraz zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku jeżeli dochód na osobę nieprzekracza kwoty 150 % kryterium dochodowego, tj. dla osoby samotnie gospodarującej - 813 zł, a w przypadku rodzin - 684 zł na osobę. Osoby i rodziny, których dochód lub dochód na osobę w rodzinie przekracza 150%, a jednocześnie nie przekracza 200 % kryterium dochodowego, tj. odpowiednio kwoty 1 084 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 912 zł dla osoby w rodzinie, otrzymują pomoc w formie posiłku za odpłatnością w wysokości 25% kosztu posiłku.

Finasowanie pomocy w formie posiłków na podstawie decyzji dyrektora szkoły lub przedszkola odbywa się w ramach realizacji lokalnego programu osłonowego z wykorzystaniem możliwości pozyskania środków z budżetu państwa w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Nie ma wyodrębnionej „puli” środków na ten cel zarówno w budżecie państwa, jak i w budżecie gminy. Sposób finansowania posiłków w ramach decyzji dyrektora odbywa się na analogicznych zasadach jak cały program, tzn. 60 % środków pochodzi z budżetu państwa, 40 % to środki własne gminy. Nie ma więc mowy o zwracaniu do budżetu państwa środków przeznaczonych na realizację pomocy w formie decyzji dyrektora szkoły, nie są to żadne odrębne pieniądze, tylko element realizowanego programu. Pieniądze te są wykorzystywane na zapewnienie posiłków na „zwykłych zasadach”.

W związku z koniecznością monitoringu programu, który realizowany jest na terenie całej Gminy Miejskiej Kraków, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie pod koniec każdego miesiąca ustala limity osób możliwych do objęcia pomocą w formie posiłku na podstawie decyzji dyrektora na kolejny miesiąc. Limity ustalane są dla poszczególnych szkół w oparciu o liczbę dzieci i uczniów objętych w danej placówce dożywianiem na podstawie decyzji administracyjnych MOPS. Informacja w tym zakresie publikowana jest za pośrednictwem Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa na portalu edukacyjnym www.portaledukacyjny.krakow.pl. Jednocześnie zamieszczana jest informacja o możliwości wnioskowania o zwiększenie przyznanego limitu. Takie rozwiązanie zostało przyjęte, aby podkreślić możliwość występowania przez dyrektorów do MOPS zawsze, gdy w szkole dostrzegą dziecko, które chce zjeść posiłek, a także po to, by ułatwić kwestie organizacyjne, które mogłyby wynikać z konieczności każdorazowego występowania przez dyrektorów do MOPS z pytaniem o możliwość zastosowania tej formy pomocy. Należy podkreślić, że część szkół i przedszkoli zwraca się o zwiększenie lub przyznanie „limitów”. W roku szkolnym 2014/2015 o taką zmianę zwróciło się 41 szkół. W poszczególnych miesiącach odnotowano następującą liczbę wniosków w tym zakresie:

- we wrześniu 2014 r. - 10 szkół/przedszkoli
- w październiku 2014 r. - 13 szkół/przedszkoli
- w listopadzie 2014 r. - 6 szkół/przedszkoli
- w grudniu 2014 r. - 1 szkoła
- w styczniu 2015 r. - 2 szkoły/przedszkola
- w lutym 2015 r. - 7 szkół/przedszkoli
- w marcu 2015 r. - 1 przedszkole
- w marcu 2015 r. - 1 szkoła.

Wśród szkół/przedszkoli wnioskujących o zwiększenie limitów były zarówno placówki, które miały przyznane limity w związku z realizowanym w nich programem, jak również placówki, którym limity nie zostały wstępnie przyznane (np. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 13, Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia, Szkoła Podstawowa Nr 38, a także przedszkola). W żadnym przypadku nie zdarzyło się, aby Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie odmówił zwiększenia limitu. Co więcej, informacje szkół czy przedszkoli dotyczące potrzeby objęcia większej liczby dzieci pomocą były uwzględniane w miesiącu, w którym zostały zgłoszone, ale też w kolejnych okresach. Niemniej jednak w związku z pojawiającymi się w interpelacji sygnałami dotyczącymi braku wiedzy dyrektorów o możliwościach korzystania z przysługujących im uprawnień objęcia uczniów pomocą w zakresie dożywiania, wystosowane zostało polecenie do szkół o określenie faktycznych potrzeb w tym zakresie.

Pomoc na podstawie decyzji dyrektora przyznawana jest zgodnie ze wskazywanymi przez dyrektorów potrzebami. Nie istnieje nic takiego jak „abonamenty” do wykorzystania,

a zatem nie można mówić o „przepadających abonamentach miesięcznych”. W programie dożywiania określono jedynie maksymalną możliwość pomocy w opisanej formie na poziomie 20 % liczby uczniów i dzieci objętych dożywianiem na podstawie decyzji administracyjnych. Realizacja tej formy pomocy wynika z uprawnień dyrektora szkoły. Tak więc, jeśli są placówki, w których występuje problem niedożywienia dzieci, a szkoły te nie korzystają z możliwości, jaką daje im przyjęta uchwała nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa w sprawie przyjęcia programu osłonowego dotyczącego udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania, wynikać to może z braku wiedzy lub braku zainteresowania tym tematem, jak to wskazano w złożonej interpelacji.

Odnosząc się do wniosku „o podjęcie działań zmierzających do usprawnienia działań MOPS w zakresie przyznawania pomocy z tzw. „puli dyrektorskiej”, o której mowa w powołanych aktach prawnych, poprzez weryfikację potrzeb i podział dostępnej puli zgodnie z faktycznymi potrzebami uczniów i dzieci krakowskich szkół i przedszkoli” uprzejmie informuję, że w mojej opinii działania MOPS realizowane są sposobem zabezpieczający prawidłowe wydatkowanie środków w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, a podział puli uwzględniał zgłaszane przez dyrektorów szkół potrzeby. Dla uniknięcia sytuacji niewykazywania uczniów spełniających przesłanki § 8 ust. 1 powoływanej uchwały (wskazanych w interpelacji), jak wyżej wspomniano, polecono dyrektorom placówek oświatowych wykazanie wszystkich dzieci wymagających pomocy w opinii dyrektora.

W kwestii wniosku „o zaprzestanie przez MOPS weryfikacji decyzji dyrektorów w formie rodzinnych wywiadów środowiskowych w przypadku udzielanej przez nich pomocy w ramach tzw. „puli dyrektorskiej”, pozostawiając w kompetencji dyrektora i pedagogów szkolnych decyzje w tym zakresie” uprzejmie informuję, że w mojej opinii wniosek jest bezzasadny, ponieważ MOPS nie przeprowadza wywiadów środowiskowych w rodzinach uczniów obejmowanych pomocą w ramach decyzji dyrektorów szkół, ani w żaden inny sposób nie ingeruje w kompetencje szkoły. Natomiast, jak wyżej wskazano, realizacja przez pracowników MOPS we współpracy z pracownikami placówki oświatowej obowiązków wynikających z § 8 ust. 6 powoływanej uchwały jest niezbędna i w pełni uzasadniona.

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

Jacek Majchrowski

Otrzymują:

1. Adresat
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie
3. Wydział Edukacji
4. Pełnomocnik ds. Ochrony Informacji Niejawnych
5. Biuletyn Informacji Publicznej
6. aa